

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ
OPĆINSKI NAČELNIK
Služba za društvene djelatnosti i investicije

Broj:03-36-6-2921/13

Datum: 12.11.2013.godine

OPĆINSKO VIJEĆE TEŠANJ

I N F O R M A C I J A
o rješavanju statusa raseljenih lica na
području općine Tešanj

Općinsko vijeće Tešanj, u svom Programu rada za 2013.godinu, planiralo je da se razmotri Informacija o rješavanju statusa izbjeglih i raseljenih lica na području općine Tešanj, sa ciljem informisanja vijećnika i šire javnosti o stanju i problemima izbjeglih i raseljenih lica, stanju povratka na područje općine Tešanj, kao i povratka u druge općine lica koja su svoje privremeno utočište našla na području općine Tešanj. Iako je od završetka rata protekao veliki vremenski period i ostvareni značajni rezultati u dvosmjernom povratku, još uvijek postoji određen broj porodica koje se nisu vratile na svoja prijeratna imanja i kojima je potrebna pomoć u sanaciji kuća, kao i pomoć u održivom povratku onima koji su se već vratili.

I RASELJENA LICA

1.Status raseljenih lica

Posljednji popis raseljenih lica na Općini zvanično je okončan sa 31.03.2005. godine i tada je zahtjev za registraciju podnijelo 450 porodica ili 1.343 lica.

Rješavajući status na osnovu podnesenih zahtjeva, zaključno sa 31.10.2006.godine, pozitivno je riješeno 160 porodica ili 451 lice. Ostali zahtjevi su ili riješeni negativno, ili su se u međuvremenu podnosioci zahtjeva odjavili, ili im je po službenoj dužnosti ukinut status. Sada, zaključno sa 12.11.2013.godine, u službenoj evidenciji raseljenih ima 94 porodice, ili 258 lica.

Najveći broj raseljenih je iz općina Teslić i Doboje, a što je vidljivo iz slijedeće tabele:

REDNI BROJ	OPĆINA PREDRATNOG PREBIVALIŠTA	BROJ RASELJENIH PORODICA	BROJ LICA
1.	DOBOJ	40	132
2.	TESLIĆ	44	96
3.	MAGLAJ	1	1
4.	MODRIČA	4	11
5.	PRNJAVOR	1	2
6.	KOTOR VAROŠ	1	1
7.	BOSANSKI BROD	2	9
8.	BANJALUKA	1	3
9.	MOSTAR SJEVER	1	2
10.	BRATUNAC	1	1
	UKUPNO:	94	258

2.Smještaj raseljenih-kolektivna naselja

Od ukupno 94 porodice raseljenih lica, kod jednog broja je prijeratna imovina oštećena, ili uništena, dok je značajan procenat i onih porodica koje prije rata nisu imale imovinu, ili je ista sporna (25 porodica). To se prvenstveno odnosi na porodice koje su bile smještene u socijalnim stanovima i kućama. Ima priličan broj porodica koje su dobile obnovu kuće i mogućnost za povratak, ali se iz različitih razloga ne vraćaju, ili ne odjavljuju. Ova činjenica daje za pravo da se kod nadležnih ministarstava pokrene postupak revizije statusa raseljenih lica, a koja nije vršena od 2005.godine.

Od pomenutog broja raseljenih, u kolektivna naselja je smješteno 18 porodica, ili 47 lica i to u:

- Kolektivno naselje "Vila" Bukva, smješteno je 14 porodica, ili 39 lica;
- Kolektivno naselje "Rosulje", smješteno je 4 porodice, ili 8 lica.

Broj raseljenih u kolektivnim naseljima se se nije značajnije smanjio u 2013.godini. Samo jedna porodica sa tri člana je uz pomoć Općine od 3.000,00 KM sama sebi obezbijedila smještaj i napustila Kolektivno naselje i istoj je ukinut status raseljenog lica.

Problem nastanjenih u naseljima je i taj što više od polovine nastanjenih u njima nema uslova za donaciju (sporno vlasništvo, bili podstanari, stanovali u socijalnim stanovima i drugo).

Trenutno stanje imovine nastanjenih u naseljima izgleda ovako:

- nije imalo imovinu 3 porodice, ili 13 lica;
- živjelo s roditeljima prije rata 2 porodice, ili 4 lica;
- imalo imovinu (stan ili kuću, oštećeno ili porušeno), traže obnovu 7 porodica, 25 lica;
- imovina sporna kod 2 porodice, ili 5 lica;
- živjelo u socijalnoj kući ili stanu 4 porodice, ili 5 lica.

U navedenim kolektivnim naseljima, pored raseljenih lica koja imaju pravo na smještaj, nalaze se i veći broj lica koja su u stanju socijalne potrebe, kao i jedan broj lica koja su sama uselila u prazne objekte, bez bilo čije saglasnosti.

Na zahtjev Općinskog načelnika Služba za društvene djelatnosti i investicije je sačinila Plan zatvaranja Kolektivnog naselja "Rosulje" u cilju uklanjanja objekata kolektivnog smještaja i privođenja terena namjeni-izgradnja poslovne zone. U prvoj fazi su uklonjene 3 kućice i za uklanjanje je ostalo još 6 objekata, što će uslijediti u narednom periodu, uz istovremeno zbrinjavanje nastanjenih u tim objektima.

Navedena naselja pričinjavaju veliki problem lokalnoj zajednici, jer su postala stjecište jednog broja lica asocijalnog i amoralnog ponašanja, koja su sklona alkoholu, drogama, tućama, krađama i raznim drugim porocima.

Kandidatura Općine za CEB projekat (kreditna sredstva Razvojne banke Vijeća Evrope), putem UNHCR-a i nadležnih ministarstava, uključuje trajno rješavanje nastanjenih u kolektivnim naseljima, kao i dijela domaćih socijalno ugroženih porodica, kroz program socijalnog stanovanja. Za ove potrebe Općina je kandidovala sanaciju zgrade „Adre“ u Medakovu, kao i izgradnju jednog novog objekta. Ukupna procjena vrijednosti radova na ova dva objekta iznosila bi 488.150,00 EU, od čega bi učešće Općine i nadležnih ministarstava kroz vrijednost zemljišta, projektovanja, rješavanja infrastrukture i drugo iznosilo za oba projekta oko 99.000,00 EU.

Navedeni projekti su ušli u dalju proceduru, pa je najavljeno i potpisivanje Sporazuma početkom 2014.godine.

Značajno je napomenuti da je Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica Sarajevo objavilo Javni poziv raseljenim osobama u Federaciji BiH i povratnicima u Republici Srpskoj za podnošenje prijave za pomoć u stambenom zbrinjavanju u okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja (RSP u BiH). To je prilika da sva raseljena lica, koja za to

ispunjavaju uslove, dobiju donaciju i mogućnost povratka u prijeratnu imovinu. Ovim pozivom su značajno pojednostavljeni uslovi prijave, tako da lica ne moraju trenutno imati status raseljenog lica, već je dovoljno da dokažu da su imali status. Nadležna Služba Općine će omogućiti da sa ovim pozivom budu upoznata sva raseljena lica koja borave na području Općine Tešanj. Poziv je otvoren do 02.12.2013.godine, a na isti se mogu prijaviti i lica koja nisu imala imovinu, a žele smještaj u objekte socijalnog stanovanja.

II POVRATNICI

1. Stanje povratka raseljenih lica

Na cijeloj teritoriji općine vratilo se, i sada tu živi, oko 90 porodica, od čega 30 hrvatskih i 60 srpskih. Povratak je spontan i odvija se u 13 naseljenih mjesta na području općine.

Zadnjih godina nije bilo značajnijeg povratka na područje Općine, a stalno je u opadanju broj povratnika, što je dijelom posljedica mortaliteta a i odlaska nekih porodica u potrazi za boljim uslovima života. Na to je, svakako, uticala i nedovoljna pomoć održivosti povratka, izostanak programa zapošljavanja, samozapošljavanja i drugo, kao problem koji općina ne može sama rješavati.

Podatke o broju povratnika na općinu Tešanj treba uzeti s rezervom, jer jedan broj povratnika povremeno boravi i u općini privremenog boravka, a povremeno u općini Tešanj. Isto tako podaci o povratku Hrvata nisu potpuni, jer se jedan dio tih povratnika nije registrovao prilikom povratka, ili prijavi boravak a i dalje veći dio vremena provode u Hrvatskoj, ili drugim evropskim zemljama.

Nešto veći povratak u budućnosti može se očekivati samo ako se izvrši sanacija porušenih i teže oštećenih kuća, a što će zavisiti od pomoći nadležnih ministarstava i humanitarnih organizacija.

a) Popravak kuća

Na javnom pozivu Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice kantona, Projekat „Obnova stambenih objekata za povratnike na područje Zeničko-dobojskog kantona i raseljene osobe čije je prijeratno prebivalište bilo na području Zeničko-dobojskog kantona-2012“, odabrana je jedna kuća povratničke porodice na općinu Tešanj, po sistemu „ključ u ruke“ u vrijednosti od 25.000,00 KM. Ministarstvo je obavezalo Općinu da vodi postupak javne nabavke i ugovaranja radova a ono je trebalo doznačiti sredstva do kraja 2012.godine. Općina je provela cjelokupne aktivnosti projektovanja, revizije, nadzora i javne nabavke i uvela izvođača u posao koji je izvršio oko 70% radova ali sredstva nisu na vrijeme doznačena od strane Ministarstva i radovi su prekinuti do uplate sredstava. **S obzirom da je Ministarstvo 12.11.2013.godine uplatilo navedena sredstva, radovi na kući će biti nastavljeni i ista bi mogla biti završena do kraja tekuće godine.**

Početkom 2012.godine raspisan je Javni poziv Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica za obnovu kuća raseljenih i povratnika, na koji se putem ove Službe prijavilo 37 lica, raseljenih i povratnika. Nakon ocjene prijava objavljena je Rang lista potencijalnih korisnika na kojoj je 20 porodica i to: Lončari -5, Mekiš -3, Omanjska -3, Križ, Raduša i Vrela- po 2, a Blaževci, Tešanj i Tugovići- po 1. Očekuje se da Ministarstvo u narednoj godini krene u realizaciju ove donacije.

Tokom 2013.godine objavljen je i Javni poziv Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, izbjeglicama iz BiH u zemljama regiona: Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji, za podnošenje prijave za pomoć u rekonstrukciji stambenih jedinica u cilju povratka u BiH. Putem ove Službe na ovaj Javni poziv se prijavilo 16 porodica (15 iz Hrvatske i 1 iz Srbije).

b) Pomoć održivosti povratka

Općina Tešanj je, u skladu sa svojim mogućnostima, pomagala i pomaže dvosmjerni povratak svih na svoje. Za podsticaj povratku i održavanje kolektivnih naselja za 2013. godinu planirano je 35.000,00 KM. Od tih sredstava, pored ostalog, dodijeljena je povratnicima pomoć:

- u proljetnoj sjetvi u ukupnom iznosu od 6.000,00 KM a za 49 porodica povratnika;
- pomoć za nabavku ogrjeva u iznosu od 4.000,00 KM (za 20 porodica bez primanja po 200,00 KM);
- povremene pojedinačne jednokratne pomoći za najugroženije za plaćanje struje, pomoć u sahrani, nabavci lijekova (raseljeni 1.550,00, a povratnici 730,00 KM);
- Tim sredstvima pružana je pomoć u rješavanju infrastrukturnih i drugih problema povratnika i raseljenih u iznosu od 5.100,00 KM;
- dio sredstava je planiran za podršku projektima koji budu prihvaćeni od donatora i drugo (sufinansiranje izgradnje kuće Bilkić iz programa Kantona u iznosu od 3.800,00 KM).

Značajno je napomenuti da je Služba ostvarila izuzetno dobru saradnju sa Udruženjem građana „Održiv povratak“ kad je u pitanju realizacija svih projekata i pomoći povratku, što je umnogome olakšalo rad Službi kad je u pitanju izbor korisnika pomoći u obnovi kuća i pomoći održivosti povratka (proljetna sjetva, pomoć u ogrjevu i drugo).

Od strane ove Službe u 2012.godini je urađeno više prijedloga (projekata) za pomoć povratku, na Javni poziv Federalnog ministarstva, a što je vidljivo iz slijedeće tabele:

Red. br.	Naziv projekta	Kandidovan	Vrijednost KM
1	Put kroz naselje Bugarinovići	Federalno ministarstvo	15000
2	Put Piljužići-Komin	Federalno ministarstvo	131400
3	Pomoć održivosti povratka (17 povratničkih porodica)	Federalno ministarstvo	76000
4	Put Trepče-Rakovice	Federalno ministarstvo	100000
		Ukupno:	322400

Svi ovi prijedlozi su bodovani i ušli u dalju proceduru, a upitno je kada će, i da li, doći do realizacije. Nije bilo javnih poziva od strane ministarstava za kandidovanje infrastrukturnih projekata u 2013.godini.

Služba je u 2013.godini Ministarstvu za ljudska prava BiH dostavila podatke o potrebama za elektrifikaciju i snabdijevanja vodom obnovljenih kuća, kao i potrebe za elektrifikaciju u mjestima gdje još nije došlo do obnove (Vrela, Komušanci).

Iako je situacija sa pomoći u održivosti povratka nešto poboljšana, i dalje je to jedan od najvećih problema povratka u općinu Tešanj, kao i povratka uopće, pogotovo što nema zapošljavanja povratnika, niti ozbiljnijih programa samozapošljavanja.

2. Problemi povratnika

a) Stambeni problemi

Na području općine Tešanj registrovano je oko 150 srpskih i hrvatskih kuća sa različitim oštećenjima. Do sada je, putem ove Službe, od 2000-te godine obnovljeno 58 srpskih kuća (različitog stepena oštećenja) i 18 hrvatskih kuća.

Za skoro sve oštećene i porušene kuće urađena je prethodnih godina procjena oštećenja i više puta su kandidovane nadležnim ministarstvima Kantona i Federacije, kao i

humanitarnim organizacijama. S pravom očekujemo da će u narednom periodu nadležna ministarstva i humanitarne organizacije obezbijediti donacije za popravak kuća svih raseljenih lica koja budu izrazila spremnost da se vrate i žive u svojoj imovini.

b) Infrastruktura

Pošto se povratak u općinu Tešanj odvija u preko 13 naseljenih mjesta, u jednom broju njih je u toku rata oštećena i infrastruktura (elektro-mreža, putevi, vodovodi, domovi kulture itd.). Sanacija tih objekata se djelimično obavlja kroz kapitalne projekte mjesnih zajednica. Neki projekti su kandidovani nadležnim ministarstvima i Vladi Hrvatske.

Od strane povratnika u narednom periodu insistira se na realizaciji slijedećih projekata infrastrukture:

1. Asfaliranje preostalog dijela puta u Bugarinovićima;
2. Nastavak asfaltiranja puta na Kulici;
3. Redovno odžavanje puta Čatin greb-Ravni lug;
4. Rješavanje priključka struje za povratnike čije su kuće obnovljene a nisu riješili priključak;
5. Regulisanje korita rijeke Radušice kod mosta na putu Teslić-Doboj (suženje korita na toj dionici često dovodi do plavljenja okolnih kuća, među kojima je i nekoliko povratničkih porodica);
6. Pomoć povratnicima čije su kuće obnovljene u legalizaciji objekata;

III ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Već je navedeno u Informaciji da se na području općine Tešanj nalazi još 94 porodice ili 258 raseljenih lica najvećim dijelom iz općina Teslić i Doboj. To je popriličan broj s obzirom na to koliko je godina prošlo od potpisivanja Dejtona. Detaljnijom analizom dokumentacije tih lica da se uočiti, da većina njih status raseljenog lica formalno zadržava iz različitih razloga (liječenje, penzija i drugo). Stoga bi bilo dobro da se sa nivoa nadležnih ministarstava inicira revizija statusa raseljenih, čime bi se, sigurni smo, ovaj broj znatno smanjio.

Kad su u pitanju raseljeni, veliki problem Općini predstavlja i dalje postojanje kolektivnih naselja, pogotovo što je nadležno Ministarstvo obustavilo bilo kakvu pomoć kad je u pitanju održavanje, ili stvaranje uslova za zatvaranje istih.

Što se tiče povratka u Tešanj, u narednom periodu s pravom se očekuje veća pomoć nadležnih ministarstava posebno u održivosti povratka, kroz različite projekte u oblasti poljoprivrede, pošto je većina povratnika smještena u ruralnim naseljima i ima potrebne resurse (zemlja i ostalo).

Strategijom provođenja Aneksa sedam Dejtonskog mirovnog sporazuma utvrđena je obaveza i odgovornost lokalnih vlasti za realizaciju procesa povratka, kao i pomoć povratku uopće. U tom smislu obaveza lokalnih vlasti je da obezbijede učešće u svim projektima koji se realizuju na njihovom području, što iziskuje da se u budžetu planiraju veća sredstva za podsticaj povratku.

OBRADIVAČ:
Služba za društvene djelatnosti
i investicije

PREDLAGAČ:
Općinski načelnik

Azra Muslija, dipl.pravnik

Mr.sci.Suad Huskić, profesor